

Versiune anonimată

Traducere

C-799/19- 1

Cauza C-799/19

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

30 octombrie 2019

Instanța de trimitere:

Okresný súd Košice I (Slovacia)

Data deciziei de trimitere:

5 august 2019

Reclamante:

NI

OJ

PK

Pârâtă:

Sociálna poisťovňa (casa de asigurări sociale)

DECIZIE

Okresný súd Košice I (Tribunalul Districtual Košice I) [...] [numele judecătorului], în cauza referitoare la **reclamantele:** 1/**NI**, [...] [data nașterii și adresa de domiciliu] Hniezdne, 2/**OJ**, [...] [data nașterii și adresa de domiciliu] Hniezdne și 3/minora **PK**, [...] [data nașterii și adresa de domiciliu] Hniezdne, [...] împotriva **pârâtei: Sociálna poisťovňa** (casa de asigurări sociale) cu sediul în Bratislava, [...] sucursala din Košice, [...] [adresa sediului sucursalei] **privind plata sumei de 49 790,85 EUR plus dobânzi**

dispune:

I. Suspendă procedura în temeiul paragrafului 162 alineatul 1 litera c) din Civilný sporový poriadok (codul de procedură civilă).

II. Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene următoarele întrebări preliminare:

1. **Articolul 3 din** Directiva 2008/94/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2008 privind protecția lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului **trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „creanțe neachitate ale lucrătorilor salariați care rezultă din contracte de muncă” cuprinde și prejudiciul moral suferit ca urmare a decesului unui lucrător cauzat de un accident de muncă?**
2. **Articolul 2 din** Directiva 2008/94/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2008 privind protecția lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului **trebuie interpretat în sensul că este considerat insolvabil și angajatorul față de care a fost formulată o cerere de executare silită în urma recunoașterii pe cale judiciară a dreptului la repararea prejudiciului moral suferit ca urmare a decesului unui lucrător cauzat de un accident de muncă, însă în procedura de executare silită, creanța a fost considerată nerecuperabilă, dat fiind faptul că angajatorul nu deține niciun fel de fonduri?**

Motivare

- 1 La 16.10.2003 s-a produs decesul lui RL, [...], [data nașterii], care era **[OR 2]** lucrător salariat la angajatorul KF, [...] [data nașterii] domiciliat în [...] [adresa de domiciliu] Košice (denumit în continuare „angajatorul”), ca urmare a unui accident de muncă, pentru care este răspunzător angajatorul.
- 2 NI (denumită în continuare „reclamanta nr. 1”) era căsătorită cu defunctul RL la momentul decesului acestuia, iar OJ (denumită în continuare „reclamanta nr. 2”) și minora PK (denumită în continuare „reclamanta nr. 3”) sunt fiicele defunctului RL.
- 3 În acțiunea introdusă în fața Okresný súd Košice II (Tribunalul Districtual Košice II) la 21.4.2004, reclamantele au formulat o cerere de despăgubire pentru accidentul de muncă mortal suferit de defunctul RL, cerere privind o despăgubire unică în cuantum de 16 596,95 EUR pentru fiecare dintre reclamante și o compensație unică în cuantum de 16 596,95 EUR pentru fiecare dintre reclamante.
- 4 Ca urmare a unei măsuri procesuale (disjungerea cauzei) în mai multe proceduri, au fost pronunțate hotărâri separate cu privire la cererea de despăgubire și la cererea de acordare a unei compensații.

- 5 Prin hotărârea Okresný súd Košice II (Tribunalul Districtual Košice II) [...] [trimitere la numărul dosarului] pronunțată la 14.6.2016, angajatorul pârât a fost obligat la plata către reclamante a unei despăgubiri în cuantum total de 49 790,85 EUR (3 x 16 596,95 EUR). Această despăgubire a fost achitată în mod voluntar, în întregime, pentru angajatorul asigurat de către casa de asigurări sociale, ca instituție de garantare, la 16 septembrie 2016, în cadrul asigurării de răspundere legală a angajatorului pentru accidente de muncă.
- 6 Prin hotărârea Okresný súd Košice II (Tribunalul Districtual Košice II) [...] [trimitere la numărul dosarului] pronunțată la 29.5.2012 în legătură cu hotărârea Krajský súd v Košiciach [...] (Curtea Regională din Košice) [trimitere la numărul dosarului] din 15.8.2013 angajatorul pârât a fost obligat la plata către reclamante a unei compensații în cuantum total de 49 790,85 EUR (3 x 16 596,95 EUR). Casa de asigurări sociale a refuzat plata, pentru angajatorul asigurat, a acestei compensații acordate cu titlu definitiv invocând faptul că, în opinia sa, despăgubirea pentru accidentul de muncă nu cuprinde și compensația pentru prejudiciul moral suferit.
- 7 Procedura de executare silită desfășurată de executorul judecătoresc [...] [numele executorului judecătoresc și trimitere la numărul dosarului] față de angajator pentru obținerea compensației pentru prejudiciul moral suferit a rămas fără rezultat și nu a dus nici măcar la plata parțială a compensației, dat fiind caracterul nerecuperabil al creanței din cauza insolvenței angajatorului.
- 8 Având în vedere refuzul de plată a compensației de către casa de asigurări sociale și imposibilitatea recuperării creanței de la angajator, reclamantele au introdus la Okresný súd Košice II (Tribunalul Districtual Košice II) împotriva casei de asigurări sociale (denumită în continuare „pârâta”) o acțiune prin care solicită plata compensației acordate cu titlu definitiv, în cuantum total de 49 790,85 EUR, pentru angajatorul asigurat, în temeiul asigurării de răspundere legală a angajatorului pentru prejudiciul suferit ca urmare a accidentului de muncă.
- 9 Totodată, reclamantele au depus o cerere de suspendare a procedurii în conformitate cu paragraful 162 alineatul 1 litera c) CSP [Civilný sporový poriadok] (cod de procedură civilă) în scopul de a se sesiza Curtea de Justiție a Uniunii Europene cu o cerere de decizie preliminară, pentru a primi un răspuns la întrebările privind interpretarea dispozițiilor Directivei 2008/94/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2008 privind protecția lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului, răspunsuri care sunt legate de soluționarea cererilor **[OR 3]** reclamantelor.

II.

Dreptul Uniunii și dreptul național

- 10 La formularea întrebărilor preliminare, instanța s-a bazat, în special, pe dispozițiile considerentului (4), articolului 1 alineatul (1), articolului 2 alineatul (1), articolelor 3, 8 și 16 din Directiva 2008/94/CE a Parlamentului European și a

Consiliului din 22 octombrie 2008 privind protecția lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului (denumită în continuare „Directiva 2008/94/CE”) și ale articolului 20 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

- 11 Potrivit considerentului (4) din Directiva 2008/94/CE, pentru a se asigura o protecție echitabilă a lucrătorilor salariați respectivi, trebuie să se definească starea de insolvență ținând cont de tendințele legislative din statele membre și să se includă în acest concept și alte proceduri de insolvență, cu excepția lichidării. În acest context, pentru a stabili obligația de plată a instituției de garantare, statele membre ar trebui să aibă posibilitatea de a statua că, în cazurile în care o situație de insolvență duce la mai multe proceduri de insolvență, situația trebuie să fie abordată ca și cum ar fi vorba de o singură procedură de insolvență.
- 12 În temeiul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 2008/94/CE, această directivă se aplică creanțelor salariaților care izvorăsc din contracte de muncă sau raporturi de muncă încheiate cu angajatori care sunt în stare de insolvență în sensul articolului 2 alineatul (1).
- 13 Potrivit articolului 2 alineatul (1) din Directiva 2008/94/CE, în sensul acestei directive, un angajator este considerat a fi în stare de insolvență în cazul în care a fost formulată o cerere privind deschiderea unei proceduri colective întemeiate pe insolvența angajatorului, prevăzută de actele cu putere de lege și de actele administrative ale unui stat membru, implicând lipsirea, în tot sau în parte, a angajatorului de activele sale și numirea unui judecător sindic sau a unei persoane care exercită o funcție similară, iar autoritatea care este competentă în temeiul dispozițiilor menționate:
 - a) fie a hotărât instituirea procedurii;
 - b) fie a constatat că întreprinderea sau unitatea angajatorului a fost definitiv închisă și că activele disponibile sunt insuficiente pentru a justifica instituirea procedurii.
- 14 În temeiul articolului 3 prima teză din Directiva 2008/94/CE, statele membre iau măsurile necesare pentru a asigura că instituțiile de garantare asigură, sub rezerva articolului 4, plata creanțelor neachitate ale lucrătorilor salariați care rezultă din contracte de muncă sau raporturi de muncă, inclusiv, în cazurile prevăzute de dreptul intern, compensația pentru încetarea raporturilor de muncă.
- 15 Potrivit articolului 3 teza a doua din Directiva 2008/94/CE, creanțele preluate de instituția de garantare sunt drepturile salariale neplătite referitoare la o perioadă care precede și/sau, după cum este cazul, succede o dată stabilită de statele membre.
- 16 În temeiul articolului 8 din Directiva 2008/94/CE statele membre se asigură că sunt luate măsurile necesare în vederea protejării intereselor salariaților și ale persoanelor care au părăsit deja întreprinderea sau unitatea angajatorului la data la care a survenit insolvența [OR 4] acestuia, cu privire la drepturile dobândite sau

pe cale de a fi dobândite, la pensie pentru limită de vârstă, inclusiv pensiile de urmaș, în cadrul sistemelor suplimentare de asigurări sociale la nivel de întreprindere sau grup de întreprinderi existente în afara sistemelor naționale obligatorii de asigurări sociale.

- 17 Potrivit articolului 11 din Directiva 2008/94/CE, această directivă nu aduce atingere posibilității statelor membre de a aplica sau de a introduce acte cu putere de lege sau acte administrative mai favorabile lucrătorilor salariați. Punerea în aplicare a prezentei directive nu poate constitui în niciun caz un motiv pentru a justifica un regres în raport cu situația existentă în fiecare stat membru și în raport cu nivelul general de protecție a lucrătorilor salariați în domeniul reglementat de aceasta.
- 18 În temeiul articolului 16 prima teză din Directiva 2008/94/CE, Directiva 80/987/CEE astfel cum a fost modificată prin actele menționate în anexa I, se abrogă, fără a aduce atingere obligațiilor statelor membre în ceea ce privește termenele de transpunere în dreptul național și de aplicare a directivelor menționate în anexa I partea C.
- 19 Potrivit articolului 16 teza a doua din Directiva 2008/94/CE, trimerile la directiva abrogată se înțeleg ca trimiteri la această directivă și se citesc în conformitate cu tabelul de corespondență din anexa II.
- 20 Potrivit articolului 20 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene toate persoanele sunt egale în fața legii.
- 21 Cererilor reclamantelor de acordare a unei compensații pentru prejudiciul moral suferit în cadrul asigurării de răspundere legală a angajatorului pentru prejudicii li se aplică dispozițiile dreptului național prezentate mai jos.
- 22 În conformitate cu paragraful 195 alineatul 1 din legea nr. 311/2001 Z.z., Zákonník práce (codul muncii), în versiunea în vigoare până la 31.12.2003, dacă un angajat a suferit, în exercitarea atribuțiilor sale de serviciu sau în legătură directă cu exercitarea acestora, o afectare a sănătății sau a decedat ca urmare a unui accident (accident de muncă), pentru prejudiciul astfel cauzat este responsabil angajatorul la care lucrătorul, în momentul accidentului de muncă, era angajat în cadrul unui raport de muncă.
- 23 În temeiul paragrafului 204 alineatul 1 Zákonník práce (codul muncii), în versiunea în vigoare până la 31.12.2003, dacă în urma accidentului de muncă sau a unei boli profesionale se produce decesul angajatului, răspunderea angajatorului va include
 - a) rambursarea cheltuielilor legate de tratamentul angajatului, efectuate în mod rezonabil;
 - b) rambursarea cheltuielilor rezonabile legate de înmormântare;

- c) rambursarea cheltuielilor de întreținere a persoanelor supraviețuitoare;
 - d) o despăgubire unică pentru persoanele supraviețuitoare,
 - e) repararea prejudiciului material; paragraful 192 alineatul 3 se aplică în mod similar.
- 24 În conformitate cu paragraful 44a alineatul 2 din legea nr. 274/1994 privind casa de asigurări sociale [zákona č. 274/1994 Z.z., o Sociálnej poisťovni], în versiunea în vigoare până la 31.12.2003 (denumită în continuare „legea nr. 274/1994”) angajatorul are dreptul ca, în cazul producerii evenimentului asigurat, casa de asigurări sociale să plătească pentru el despăgubirea pentru afectarea sănătății cauzată de accidentul de muncă produs pe durata asigurării [OR 5] de răspundere pentru prejudicii sau cauzată de o boală profesională care s-a manifestat pentru prima dată pe durata asigurării de răspundere pentru prejudicii.
- 25 În temeiul paragrafului 44a alineatul 3 din legea nr. 274/1994, evenimentul asigurat este afectarea sănătății sau decesul care a fost cauzat de un accident de muncă sau de o boală profesională.
- 26 În conformitate cu paragraful 44a alineatul 4 din legea nr. 274/1994, în cazul în care cererea de despăgubire este soluționată de o instanță competentă, se va considera că evenimentul asigurat s-a produs abia la data la care hotărârea privind obligarea la plată a casei de asigurări sociale a devenit definitivă.
- 27 În temeiul paragrafului 3 alineatul 2 tezele a treia și a patra din legea nr. 7/2005 privind insolvența și restructurarea și de modificare a unor legi [zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov], o persoană fizică este insolubilă dacă nu își poate îndeplini cel puțin o obligație pecuniară în decurs de 180 de zile de la termenul de plată. Dacă de la debitor nu se poate recupera creanța pecuniară prin executare silită sau dacă debitorul nu și-a îndeplinit obligația care i-a fost impusă printr-o decizie de plată în conformitate cu paragraful 19 alineatul 1 litera a), debitorul este considerat insolubil.

III.

Importanța întrebărilor și motivarea cererii de decizie preliminară

- 28 În domeniul de aplicare al dreptului Uniunii este cuprinsă și protecția lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului, reglementată prin Directiva 2008/94/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2008 privind protecția lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului.
- 29 Având în vedere natura juridică și efectele directivei, aceasta a lăsat statelor membre o marjă de apreciere incontestabilă cu privire la mecanismul și alegerea măsurilor pentru asigurarea protecției creanțelor rezultate din contractele de muncă sau din raporturile de muncă față de angajator în cazul insolvenței acestuia, această marjă de apreciere fiind limitată de obligația îndeplinirii de către statul

- membru a obiectivului acestei directive, care constă în asigurarea unei protecții juste a tuturor creanțelor rezultate din raporturile de muncă față de angajatorii aflați în insolvență, cel puțin în domeniul reglementat de directivă, cu mențiunea că, în același timp, statul membru poate aplica sau introduce acte cu putere de lege sau acte administrative mai favorabile lucrătorilor salariați (articolul 11).
- 30 Una dintre măsurile de protejare a lucrătorilor în cazul insolvenței angajatorului este, în temeiul dreptului național, și instituția asigurării răspunderii legale a angajatorului pentru prejudiciile cauzate în urma accidentelor de muncă, care garantează plata unei despăgubiri în legătură cu accidentul de muncă, pentru angajatorul asigurat, de către instituția de garantare – casa de asigurări sociale în mod direct persoanelor asigurate.
- 31 Având în vedere plata voluntară a despăgubirii în mod direct reclamantelor de către casa de asigurări sociale, este incontestabil faptul că, în cazul insolvenței angajatorului, dreptul național, prin paragraful 204 alineatul 1 Zákonník práce (codul muncii) coroborat cu paragraful 44a alineatul 2 din legea nr. 274/1994 garantează nu doar lucrătorului în mod direct [în raport cu casa de asigurări sociale] în locul angajatorului, o despăgubire pentru „afectarea sănătății”, dar, în cazul decesului [acestuia], garantează și persoanelor supraviețuitoare o reparare a prejudiciului care este o urmare a accidentului de muncă [OR 6].
- 32 Având în vedere această plată voluntară a despăgubirii către reclamante de către instituția de garantare, precum și sfera cererilor de despăgubire pentru care este responsabil angajatorul în cazul decesului unui angajat în conformitate cu paragraful 204 alineatul 1 din codul muncii, este incontestabil faptul că, chiar dacă paragraful 44a alineatul 2 menționează ca despăgubire garantată prin asigurarea răspunderii legale în mod clar doar [cererea de despăgubire pentru] „afectarea sănătății angajatului”, obligația de garantare din partea casei de asigurări sociale cuprinde și cererea de despăgubire pentru persoanele supraviețuitoare.
- 33 Rămâne așadar de clarificat dacă obligația care revine instituției de garantare de reparare a prejudiciului cauzat de accidentul de muncă cuprinde – în cadrul noțiunii de „prejudiciu” prevăzute de paragraful 44a alineatul 2 din legea nr. 274/1994 – și repararea prejudiciului moral.
- 34 Întrucât instanța de trimitere are îndoieli rezonabile cu privire la aspectul dacă interpretarea restrictivă prezentată de instituția de garantare a noțiunii de „prejudiciu” este, în lumina protecției creanțelor în cazul insolvenței angajatorului și a jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, conformă cu dispozițiile Directivei 2008/94/CE și cu obligația interpretării dreptului național în conformitate cu dreptul Uniunii, instanța de trimitere consideră că este necesar să se răspundă la prima întrebare preliminară, având în vedere împrejurările prezentate de mai jos.
- 35 Chiar dacă directiva, la articolul 3, nu definește mai precis noțiunea de „creanțe neachitate ale lucrătorilor salariați care rezultă din contracte de muncă” printr-o

enumerare exhaustivă pozitivă [a cazurilor aplicabile], având în vedere că directiva stabilește cu precizie limitele de garantare a creanțelor în raport cu care un stat membru are dreptul de a exclude sau de a limita o plată, trebuie să se considere că directiva, în ceea ce privește obiectivele și obiectul acesteia, nu permite o excludere sau limitare arbitrară a plății unor creanțe care rezultă din contracte de muncă.

- 36 Directiva 2008/94/CE prevede în mod precis posibilitatea limitării de către un stat membru a obligației de plată a creanțelor care rezultă din contracte de muncă sau raporturi de muncă, având în vedere posibilitatea de a exclude anumite categorii de salariați (articolul 1 alineatul (1), având în vedere posibilitatea limitării perioadei pentru care creanțele neachitate urmează să fie plătite de către instituția de garantare (articolul 4) și având în vedere măsurile necesare în vederea evitării abuzurilor (articolul 12), cererea de despăgubire ca urmare a unui accident de muncă nefiind inclusă în creanțele pe care statele membre le pot exclude.
- 37 În plus, întrucât este neîndoielnic faptul că printre creanțele pe care instituția de garantare le plătește în cazul insolvenței angajatorului se numără și despăgubirea plătită persoanelor supraviețuitoare în urma accidentelor de muncă, întrebarea-cheie este dacă noțiunea de „prejudiciu suferit în urma unui accident de muncă” include și prejudiciul moral.
- 38 În acest context, trebuie să luăm în considerare și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, care, în hotărârea în cauza referitoare la reclamanta Katarína Haasová împotriva pârâților Rastislav Petřík și Blanka Holingová (C-22/12) a arătat, cu privire la cererile de despăgubire pe care le acoperă asigurarea obligatorie contractuală de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule, că „intră în sfera de aplicare a noțiunii de vătămări corporale orice prejudiciu care rezultă dintr-o atingere adusă integrității persoanei, ceea ce cuprinde atât suferințele fizice, cât și pe cele psihologice, în măsura în care despăgubirea pentru acesta este prevăzută în temeiul răspunderii civile a asiguratului de dreptul național aplicabil litigiului”. [OR 7].
- 39 Deși hotărârea menționată s-a referit la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule, nu există niciun motiv pentru ca, având în vedere scopul asigurării de răspundere civilă legală pentru prejudiciile suferite ca urmare a unui accident de muncă, să se renunțe la această interpretare chiar în cazul cererilor de despăgubire acoperite de asigurarea de răspundere civilă legală pentru accidente de muncă.
- 40 Scopul asigurării de răspundere legală a angajatorului pentru prejudiciile cauzate de accidente de muncă constă în acordarea unor despăgubiri victimelor accidentelor de muncă, ceea ce se poate realiza doar prin obligarea asiguratului la satisfacerea, pentru asigurat, a tuturor cererilor de despăgubire ale persoanelor prejudiciate, pentru care, în conformitate cu legislația națională, este răspunzător autorul prejudiciului. Desigur, decesul lucrătorului salariat este cea mai gravă consecință a unui accident de muncă.

- 41 Drept urmare, în situația în care, în conformitate cu dreptul național, decesul într-un accident de muncă atrage răspunderea civilă pentru prejudiciu, precum și răspunderea civilă pentru ingerința nepermisă în drepturile morale prin acordarea unei compensații pentru prejudiciul moral, cererea de acordare a unei compensații pentru prejudiciul moral suferit în urma accidentului de muncă trebuie, la rândul ei, să fie cuprinsă în despăgubirea acordată în temeiul asigurării.
- 42 O interpretare diferită ar conduce la situația absurdă în care, în cazul în care un lucrător salariat ar suferi un accident de muncă sub forma unui accident rutier, persoanele prejudiciate ar primi o compensație în baza asigurării obligatorii contractuale de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule, iar în alte tipuri de accidente de muncă, produse din alte cauze, persoanele prejudiciate nu ar primi compensații pentru prejudiciul moral fără niciun motiv rezonabil și aceasta, în plus, din partea instituției de garantare, care este o instituție creată de stat.
- 43 În cazul insolvenței angajatorului, o asemenea situație ar conduce la lipsa oricărei protecții a creanței rezultate din raportul de muncă și, totodată, la imposibilitatea recuperării acestei creanțe.
- 44 În același timp, această situație ar constitui o încălcare a principiului egalității armelor în raporturile de drept civil și ar crea un avantaj nejustificat al instituției de garantare de stat în raport cu asigurătorii privați, ceea ce ar conduce la încălcarea articolului 20 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.
- 45 În acest context, trebuie avut în vedere și faptul că, și în alte cazuri în care Curtea de Justiție a fost chemată să interpreteze noțiunile similare de „prejudiciu” și „prejudiciu moral” cuprinse în alte acte juridice ale Uniunii sau în convențiile internaționale la care Uniunea Europeană este parte, Curtea de Justiție a reținut întotdeauna o interpretare a acestor noțiuni care se referea și la prejudiciul moral.
- 46 În hotărârea Leitner (hotărârea din 12 martie 2002, C-168/00), Curtea de Justiție a Uniunii Europene a interpretat noțiunea de „daună” menționată la articolul 5 din Directiva Consiliului din 13 iunie 1990 privind pachetele de servicii pentru călătorii, vacanțe și circuite ca făcând referire la un prejudiciu moral.
- 47 În hotărârea Walz (hotărârea din 6 mai 2010, C-63/09) instanța națională a solicitat [OR 8] clarificarea faptului dacă noțiunea de „prejudiciu” pe care se întemeiază articolul 22 alineatul (2) din Convenția pentru unificarea anumitor norme referitoare la transportul aerian internațional („Convenția de la Montréal”), care stabilește limita răspunderii operatorului de transport aerian pentru prejudiciul rezultat, în special, din pierderea bagajelor, trebuie interpretat în sensul că include atât prejudiciul material, cât și prejudiciul moral. Curtea de Justiție a Uniunii Europene a analizat noțiunea de „prejudiciu” din perspectiva principiilor generale de drept internațional și a răspuns afirmativ la întrebare. În mod similar, în hotărârea Sousa Rodríguez și alții (hotărârea din 13 octombrie 2011, C-83/10) Curtea de Justiție a ajuns la aceeași concluzie în interpretarea noțiunii de

„compensații suplimentare“ menționat la articolul 12 Regulamentul (CE) nr. 261/2004 referitor la drepturile pasagerilor în transportul aerian [...] Curtea de Justiție a Uniunii Europene a statuat că noțiunea de „compensații suplimentare“ trebuie interpretată în așa fel încât să permită instanțelor naționale acordarea de despăgubiri pentru prejudicii morale.

- 48 Chiar dacă hotărârile mai sus menționate se referă la interpretarea altor directive, din concluziile Curții de Justiție a Uniunii Europene rezultă clar necesitatea unei interpretări unitare a noțiunii de „prejudiciu”, bazate pe principiul unei reparări integrale a prejudiciului, care va acoperi atât prejudiciul material, cât și prejudiciul moral.
- 49 Având în vedere elementele de mai sus, în cazul în care Curtea de Justiție a Uniunii Europene, atunci când răspunde la prima întrebare preliminară, ajunge la concluzia că noțiunea de „creanțe neachitate ale lucrătorilor salariați care rezultă din contracte de muncă” trebuie interpretate în sensul că aceste creanțe cuprind și prejudiciul moral suferit în urma decesului unui lucrător salariat cauzat de un accident de muncă, datorită aplicării unei interpretări conforme cu dreptul Uniunii, acest lucru va permite instanței o interpretare largă a noțiunii de „afectare a sănătății” în legătură cu un accident de muncă, conform căreia acest prejudiciu cuprinde și prejudiciul moral.
- 50 Având în vedere faptul că o condiție prealabilă pentru acordarea protecției pentru creanțele neachitate care rezultă din contracte de muncă în conformitate cu directiva este insolvența angajatorului, cea de-a doua întrebare preliminară urmărește să interpreteze noțiunea de insolvență în lumina circumstanțelor de mai jos.
- 51 În cauza de față, este neîndoielnic faptul că cererea de reparare a prejudiciului față de fostul angajator KF este o creanță nerecuperabilă. Angajatorul este o persoană fizică care nu este întreprindere și nu deține niciun fel de active care să poată fi valorificate, singurul său venit este pensia de invaliditate și are alte câteva datorii neachitate. Faptul că angajatorul asigurat este în stare de insolvență față de reclamante rezultă din raportul executorului judecătoresc cu privire la stadiul procedurii de executare silită din 15.12.2014.
- 52 În ceea ce privește insolvența angajatorului, trebuie reținut faptul că, în cazul reclamantelor, având în vedere că hotărârea judecătorească în baza căreia angajatorul a fost obligat să plătească reclamantelor (hotărârea Okresný súd Košice II (Tribunalul Districtual Košice II) [...] [trimitere la numărul dosarului] din 29.5.2012 coroborată cu hotărârea Krajský súd v Košiciach (Curtea Regională din Košice) [...] [trimitere la numărul dosarului] din 15.8.2013), a fost pronunțată la peste 10 ani de la data accidentului suferit de defunctul RL, în prezenta cauză nu a fost posibilă deschiderea unei proceduri de insolvență față de angajator, care, de altfel, având în vedere lipsa de fonduri a acestuia, ar constitui doar un pas formal care implică o sarcină financiară și administrativă semnificativă.

- 53 Într-adevăr, față de angajator nu a fost deschisă în mod formal o procedură de insolvență în conformitate cu [OR 9] zákon č. 7/2005 Z.z., o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (legea nr. 7/2005 privind insolvența și restructurarea și de modificare a unor legi), totuși, în conformitate cu paragraful 3 alineatul 2 din legea nr. 7/2005, în cazul imposibilității de recuperare a creanțelor în procedura de executare silită, persoana fizică este considerată insolvabilă.
- 54 Deși articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2008/94/CE leagă starea de insolvență, în primul rând, de deschiderea unei proceduri colective oficiale sau a unei proceduri de lichidare, cu toate acestea din considerentul (4) rezultă necesitatea unei interpretări în sens larg a noțiunii de „insolvență” în interesul unei protecții echitabile a respectivelor creanțe, ceea ce deschide calea pentru o concluzie în favoarea unei interpretări largi a noțiunii de „insolvabil”, și anume în situația în care dreptul național (paragraful 3 alineatul 2 din legea nr. 7/2005) se bazează pe prezumția legală de insolvabilitate a unei persoane fizice ca urmare a imposibilității de recuperare a creanțelor în procedura de executare silită.
- 55 Această concluzie este confirmată și de hotărârea Curții de Justiție din 19.11.1991 în cauzele conexe C-6/90 și C-9/90, Francovich și Bonifaci împotriva Republicii Italiene, pentru că în respectiva cauză (Francovich) insolvabilitatea angajatorului a fost constatată abia în procedura de executare silită (procesul-verbal întocmit de executorul judecătoresc privind lipsa de efecte a executării hotărârii judecătorești), ceea ce Curtea de Justiție a considerat suficient pentru constatarea insolvabilității angajatorului, având în vedere că, în continuare, a examinat cauza pe fond.
- 56 Având în vedere elementele mai sus menționate, este posibilă o interpretare a Directivei 2008/94/CE, potrivit căreia poate fi considerat insolvabil și angajatorul față de care a fost constatată insolvența în cadrul procedurii de executare silită ca urmare a imposibilității recuperării creanțelor din cauza lipsei de fonduri.
- 57 Întrucât accidentul de muncă în discuție a avut loc la 16.10.2003, adică înainte de aderarea Republicii Slovace la Uniunea Europeană, instanța a considerat necesară și examinarea competenței temporale a Curții de Justiție a Uniunii Europene de a răspunde la întrebarea preliminară (*ratione temporis*).
- 58 Din jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene rezultă principiul conform căruia, din punctul de vedere al competenței temporale (*ratione temporis*), Curtea de Justiție este în principiu competentă să răspundă la întrebările preliminare referitoare la fapte care au avut loc după aderarea statului membru în cauză la Uniune, fiind însă permise excepții.
- 59 Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să răspundă la întrebările preliminare, conform practicii sale decizionale, și în cazurile în care faptele din cauza respectivă au început înainte de aderarea statului membru respectiv la Uniunea Europeană, însă au continuat și în perioada ulterioară aderării, precum și

în cazul în care, în cauza respectivă, autoritatea competentă din statul membru s-a pronunțat după aderare, printr-o hotărâre judecătorească cu efect constitutiv (de exemplu hotărârea Curții de Justiție în cauza C-64/06 din 14.6.2007).

- 60 Situația enunțată se aplică și cauzei referitoare la reclamante, întrucât faptele din această cauză (accidentul mortal al defunctului RL ca eveniment asigurat) au început, într-adevăr, în 2003, însă soluțiile privind cererile reclamantelor față de angajatorul asigurat, pe care s-au bazat cererile reclamantelor față de pârâtă pentru plata unor indemnizații, și anume hotărârea Okresný súd Košice II (Tribunalul Districtual Košice II) [...] din 29.5.2012 coroborată cu hotărârea Krajský súd v Košiciach (Curtea Regională din Košice) [...] din 15.8.2013, au fost pronunțate la mult timp după aderarea Republicii [OR 10] Slovace la Uniunea Europeană.
- 61 În plus, în legătură cu cele de mai sus, trebuie avut în vedere și momentul la care au apărut cererile de despăgubire față de instituția de garantare, stabilit de legislația națională, care, la paragraful 44a alineatul 4 din legea nr. 274/1994 statuează că, în cazul în care asupra reparării prejudiciului suferit în urma unui accident de muncă se pronunță o instanță, se va considera că evenimentul asigurat s-a produs abia la data la care hotărârea privind obligarea la plată a casei de asigurări sociale a devenit definitivă, ceea ce se aplică și în cauza examinată.
- 62 Având în vedere cele de mai sus, trebuie să se considere că, în prezenta cauză, Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să răspundă la întrebările menționate în introducere.

IV. Rezumat

- 63 Având în vedere considerentele de mai sus, în lumina interesului general pentru aplicarea uniformă a dreptului Uniunii și având în vedere că jurisprudența nu oferă clarificările necesare în cadrul unei situații de drept și de fapt complet noi, instanța a ajuns la concluzia că trebuie să solicite Curții de Justiție a Uniunii Europene să răspundă la întrebările preliminare. Așadar, în conformitate cu paragraful 162 alineatul 1 litera c) Civilný sporový poriadok (cod de procedură civilă) și cu articolul 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, instanța a suspendat procedura și a decis cele prezentate în dispozitiv, punctul II.

[...] [informare privind caracterul inatacabil al deciziei]

Košice, 5 august 2019